



สรุปผลการประเมิน โครงการระบบส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่

หลังสิ้นสุดการส่งเสริม กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565



จังหวัดอุบลราชธานี
จังหวัดอำนาจเจริญ
จังหวัดศรีสะเกษ

**สรุปผลการประเมินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
หลังสิ้นสุดการส่งเสริม กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จังหวัดอำนาจเจริญ
โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี**

การประเมินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ หลังสิ้นสุดการส่งเสริม
กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการประเมินผลกระทบและความยั่งยืน
ของโครงการฯ ตามแนวทางการส่งเสริมตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2565 – 2567 ที่เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิต การจัดทำแปลง
เรียนรู้/แปลงสาธิต การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินงานโครงการฯ

ขอบเขตของการประเมินผล

- 1) สินค้าแปลงใหญ่ในจังหวัดอำนาจเจริญ ที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จำนวน 7 แปลง ได้แก่
โคเนื้อ จำนวน 5 แปลง ยางพารา จำนวน 1 แปลง และผัก/สมุนไพร จำนวน 1 แปลง
- 2) เจ้าหน้าที่เจ้าของสินค้า จำนวน 3 หน่วยงาน 3 ชนิดสินค้า ดังนี้
 - 2.1 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอำนาจเจริญ รับผิดชอบสินค้า คือ โคเนื้อ
 - 2.2 การยางแห่งประเทศไทยสาขาอำนาจเจริญ รับผิดชอบสินค้า ยางพารา
 - 2.3 สำนักงานเกษตรอำเภอพนา รับผิดชอบสินค้า ผัก/สมุนไพร

ระยะเวลาของข้อมูล

- 1) ผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2567 ดังนี้
 - 1.1) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)
 - 1.2) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566)
 - 1.3) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567)
- 2) ผลลัพธ์ เป็นข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 ดังนี้
 - 2.1) สินค้าข้าว และพืชไร่ ก่อนมีโครงการ ปีเพาะปลูก 2564/65 (1 พฤษภาคม 2564 ถึง 30
เมษายน 2565) และหลังมีโครงการ ปีเพาะปลูก 2566/67 (1 พฤษภาคม 2566 ถึง 30 เมษายน 2567)
 - 2.2) สินค้าประมง ปศุสัตว์ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ผัก/สมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แมลงเศรษฐกิจ และ
หม่อนไหม ก่อนมีโครงการ ปีการผลิต 2564 (1 มกราคม 2564 ถึง 31 ธันวาคม 2564) และหลัง
มีโครงการ ปีการผลิต 2567 (1 มกราคม 2567 ถึง 31 ธันวาคม 2567)

แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model)

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทรัพยากร (Resources) ชนิดต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ การจัดการองค์การ และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Input)

2) กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำ โดยใช้ทรัพยากรกิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts)

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึง ประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพและระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1 – 3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4 – 6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7 – 10 ปี

5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7 – 10 ปี ของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) ถือเป็นทฤษฎีหนึ่งที่นักประเมินผล เรียกว่า ทฤษฎีแผนงาน เพราะเน้นอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงาน ที่เป็นปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน

การวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจ

ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นเครื่องมือในการวัดข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อใช้วัดทัศนคติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความพึงพอใจ ซึ่งวิธีการได้มาของมาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล เป็นการสอบถามความคิดเห็นได้หลายระดับ เช่น 3 ระดับ หรือ 5 ระดับ ฯลฯ ตัวอย่าง เช่น แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดให้ 5 เท่ากับมากที่สุด 4 เท่ากับมาก 3 เท่ากับปานกลาง 2 เท่ากับน้อย และ 1 เท่ากับน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ มีวิธีคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{5-1}{5}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = 0.8$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด จำนวนระดับ คือ ระดับการวัดที่กำหนดไว้ ค่าที่คำนวณได้จากสูตรด้านบน เช่น กรณี 5 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนเท่ากับ $(5 - 1) / 5 = 0.80$ นำค่า ช่วงคะแนนดังกล่าวไปกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนน	การแปลผล
1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	เห็นด้วยน้อย
2.61 - 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
3.41 - 4.20	เห็นด้วยมาก
4.21 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ รวม 28 ราย พอสรุป ตามประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

1) ข้อมูลโครงการ

สินค้าแปลงใหญ่ จำนวน 7 แปลง โคเนื้อ จำนวน 5 แปลง ยางพารา จำนวน 1 แปลง และ ผัก/สมุนไพร จำนวน 1 แปลง (ดังตารางที่ 1)

2) การดำเนินงานกิจกรรมที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 14.29 เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 37.15 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 62.85 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.24 เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนเห็นว่าการผลิตโคเนื้อนั้นเป็นการยากเพราะต้นทุนส่วนใหญ่อยู่ที่อาหารโคเนื้อ ดังนั้นการลดอาหารโคเนื้อจะส่งผลให้โคมีน้ำหนักลดลง แต่หากลดต้นทุนได้จริงจะสามารถช่วยให้เกษตรกรมีกำไรมากขึ้น ด้านการพัฒนาคุณภาพ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 33.33 เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 33.14 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.86 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.08 เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนที่ได้รับการพัฒนา เช่น การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานในพื้นที่แปลงใหญ่ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การยกระดับมาตรฐานแหล่งแปรรูปตามมาตรฐาน GMP ด้านการตลาด เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 14.29 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 25.40 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 74.60 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.47 เนื่องจาก เกษตรกรเห็นว่าตลาดรับซื้อ ยังมีน้อย ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้ และยังไม่มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่า ด้านการบริหารจัดการ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 14.29 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 36.27 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 63.73 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.02 เนื่องจากเกษตรกรมีการวางแผนการบริหารจัดการกลุ่มอาหารโคเนื้อส่วนให้ป็นวัสดุเหลือใช้ในพื้นที่ และส่วนใหญ่เกษตรกรซื้อวัตถุดิบ และจำหน่ายด้วยตนเอง แต่การที่มีการปรึกษาและแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นใจมากขึ้น เกษตรกรได้รับ

การสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์/เครื่องจักรกล/แหล่งน้ำ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 33.33 นำไปปฏิบัติใช้คิดเป็นร้อยละ 59.43 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 40.57 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.63 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับปัจจัยการผลิต และนำมาใช้ได้จริง เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง **การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต** เกษตรกรได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 33.10 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 61.90 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.13 เนื่องจากมีเพียงเกษตรกรบางส่วนที่ได้รับการส่งเสริมจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต แต่เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมสามารถนำเอาความรู้มาพัฒนาและใช้ประโยชน์ได้จริง **การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงาน** เกษตรกรได้รับการติดตามและกำกับดูแล คิดเป็นร้อยละ 100 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.33 เนื่องจากเกษตรกรได้รับการติดตามและกำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอ **การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ หน่วยงาน** เกษตรกรได้รับการจัดทำแผน คิดเป็นร้อยละ 71.53 และไม่ได้รับการจัดทำแผน คิดเป็นร้อยละ 28.57 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมนำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.20 เนื่องจากเกษตรกรคิดว่าหากทำได้จริงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก แต่ด้วยปัจจัยหลายอย่างทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (ดังตารางที่ 2)

3) ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จากเป้าหมาย 5 ด้าน มีดังนี้ (ดังตารางที่ 3)

3.1) ด้านต้นทุนการผลิต เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ คิดเป็นร้อยละ 76.19 จากการนำความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมไปปฏิบัติใช้ เช่น การปลูกหญ้าเพื่อเป็นอาหารสัตว์ การผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ส่วนต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 23.81 เนื่องจาก ราคาปุ๋ยและสารเคมีต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น

3.2) ด้านผลผลิต เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 42.86 เนื่องจาก เกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในแปลงเกษตร การดูแลรักษาแปลงเกษตรอย่างถูกวิธี ผลผลิตไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 42.86 เนื่องจาก เกษตรกรใช้รูปแบบการผลิตแบบเดิม และปัจจัยด้านราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ทำให้เกษตรกรไม่มีแรงจูงใจบำรุงรักษาเท่าที่ควร ส่วนผลผลิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 14.29

3.3) ด้านคุณภาพ สินค้าพืช พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP คิดเป็นร้อยละ 38.10 และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร คิดเป็นร้อยละ 61.90 เนื่องจาก ผลผลิตที่ผ่านการรับรองมาตรฐานยังไม่มีตลาดรองรับ และขายได้ในราคาทั่วไปเท่ากับพืชปกติที่ไม่ได้รับการรับรอง จึงไม่สนใจในการพัฒนา **สินค้าปศุสัตว์** พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (GAP) คิดเป็นร้อยละ 42.86 และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 57.14 เนื่องจาก ราคาจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับรองมาตรฐานไม่แตกต่างกับสินค้าปศุสัตว์ทั่วไปที่ไม่ได้รับการรับรอง จึงไม่สนใจในการพัฒนา

3.4) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรที่นำผลผลิตทั้งหมดไปจำหน่ายกับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 42.86 เกษตรกรที่นำไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่บางส่วน คิดเป็นร้อยละ 47.86 เนื่องจากมีผลผลิตส่วนเกินจึงนำไปจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นการจำหน่ายแบบรายย่อย และเกษตรกรไม่ได้จำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 9.52 เนื่องจาก เกษตรกรมีตลาดของตนเองอยู่แล้ว และพอใจในราคาที่นำไปจำหน่าย

3.5) ด้านบริหารจัดการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 52.38 และ ซื้อจากกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 47.62 เนื่องจาก เกษตรกรมีความต้องการปัจจัยการผลิตแตกต่างกัน จึงสะดวกในการซื้อปัจจัยการผลิตด้วยตนเอง เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 57.14 เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับแหล่งรับซื้อที่มีการทำ MOU ร่วมกัน และไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 42.86 เนื่องจากแหล่งรับซื้อที่มีการทำ MOU เช่น การจำหน่ายโคเนื้อนั้น เกษตรกรต้องรอคิวในการจำหน่าย ที่มีการจัดลำดับในการรับซื้อจากแหล่งรับซื้อ ทำให้เกษตรกรต้องเลี้ยงโคเนื้อในเวลานานขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อต้นทุนอาหารสัตว์ ดังนั้น เกษตรกรบางส่วนจึงจำหน่ายในราคาต่ำลงเพื่อให้มีเงินสดหมุนเวียน

4) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยในด้านความสำเร็จจากการดำเนินการในกลุ่มแปลงใหญ่ที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 75.24 รองลงมา คือ ความสำเร็จจากการลดต้นทุนการผลิต ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.33 การบริหารจัดการกลุ่ม ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 70.48 การเชื่อมโยงตลาดในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 69.52 การเพิ่มผลผลิตและการพัฒนาคุณภาพผลผลิต เท่ากันที่ ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 68.57 (ดังตารางที่ 4)

5) ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จัดการแปลง/ประธานแปลง/คณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดการแปลง ด้านการประสานความร่วมมือในหน่วยงานต่าง ๆ และในด้านการทำงานของประธานกลุ่ม เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 94.29 รองลงมา คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.33 การประสานการจัดประชุม/อบรมความรู้ และการทำงานของคณะกรรมการกลุ่มในระดับมากที่สุด เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 90.48 การประสานการเชื่อมโยงตลาดในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.52 (ดังตารางที่ 5)

6) ความยั่งยืนของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 85.71 ต้องการให้มีการดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป โดยส่วนใหญ่ต้องการให้มีการแจกปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น อยากรได้อุปกรณ์ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พันธุ์หญ้าอาหารสัตว์ เครื่องอัดฟาง รวมถึงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 38.09 รองลงมา คือ เพิ่มเติมหลักสูตรการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ เช่น การจัดการโรคระบาด/ไข้หวา หลัสูตรอาหารโคเนื้อ การตลาด เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 28.57 ด้านอื่นๆ เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ส่วนเกษตรกร

ที่ไม่ดำเนินการต่อ คิดเป็นร้อยละ 14.29 เนื่องจากเกษตรกรมองว่าการเข้ากลุ่ม ฯ ไม่แตกต่างจากตอนที่ยังไม่ได้เข้ากลุ่ม และไม่มีเวลาเข้ารับการอบรม (ดังตารางที่ 6)

รายละเอียดการประเมินผลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดอำนาจเจริญ
ตารางที่ 1 ข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดอำนาจเจริญ

ชนิดสินค้า	จำนวน (แปลง)
1. โคเนื้อ	5
2. ยางพารา	1
3. ผัก/สมุนไพร	1
รวม	7

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่ผ่านมา

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
1. การอบรมถ่ายทอดความรู้								
1.1 การลดต้นทุนและ การเพิ่มผลผลิต	85.71	14.29	37.15	62.85	3.82	76.36	0.77	มาก
- การส่งเสริมองค์ความรู้ การลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต (การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ ดิน/การใช้พันธุ์ดี/การให้ อาหารสัตว์น้ำ,สัตว์ตาม ช่วงการเจริญเติบโตของ อายุ/การใช้ปุ๋ยอินทรีย์,ปุ๋ย ชีวภาพ,หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น)	85.71	14.29	61.90	38.10	4.24	84.76	0.70	มากที่สุด

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
- การส่งเสริมองค์ความรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต/นวัตกรรม (การใช้เครื่องจักรกล เช่น เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์/ โดรนพ่นปุ๋ย,พ่นยา/การผสม สูตรอาหารในฟาร์ม เป็นต้น)	61.90	38.10	23.08	76.92	3.14	62.86	0.79	ปานกลาง
- การพัฒนาศักยภาพ เกษตรกรเป็น Smart Farmer	52.38	47.62	36.36	63.64	3.55	70.91	0.82	มาก
- การดูแลบ่อน้ำ/ฟาร์ม ที่ถุกวิธี	23.81	76.19	-	100.00	4.40	88.00	0.55	มากที่สุด
- การอบรมการจัดทำ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	80.95	19.05	27.27	72.73	3.76	75.29	0.97	มาก
1.2 การพัฒนาคุณภาพ	66.67	33.33	33.14	66.86	4.08	81.56	0.49	มาก
- การยกระดับการผลิต สินค้าเกษตรตาม มาตรฐานในพื้นที่แปลง ใหญ่ (GAP/เกษตร อินทรีย์/RSPO/PGS เป็น ต้น)	66.67	33.33	42.86	57.14	4.21	84.29	0.43	มากที่สุด
- การพัฒนาศักยภาพ บุคลากรด้านการส่งเสริม มาตรฐานในพื้นที่แปลงใหญ่ (พัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร/ Q อาสา เป็นต้น)	52.38	47.62	45.45	54.55	3.91	78.18	0.70	มาก

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
- การยกระดับมาตรฐาน แหล่งแปรรูปตามมาตรฐาน GMP (โรงสี/โรงคัดบรรจุ/ โรงรวบรวมผลผลิต)	42.86	57.14	11.11	88.89	4.11	82.22	0.33	มาก
1.3 การตลาด	85.71	14.29	25.40	74.60	3.47	69.47	1.10	มาก
- การเชื่อมโยงตลาด	85.71	14.29	33.33	66.67	3.78	75.56	0.88	มาก
- การสร้างมูลค่าเพิ่ม/ การแปรรูป	66.67	33.33	14.29	85.71	3.64	72.86	0.93	มาก
- การส่งเสริมการเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจ เกษตร (นักธุรกิจเกษตร)	66.67	33.33	28.57	71.43	3.00	60.00	1.50	ปานกลาง
1.4 การบริหารจัดการ	85.71	14.29	36.27	63.73	4.02	80.42	0.69	มาก
- การวางแผนการบริหาร จัดการกลุ่ม (สนับสนุน การรวมกลุ่ม/การมีส่วน ร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม)	85.71	14.29	50.00	50.00	3.94	78.89	0.54	มาก
- การรวมกลุ่มซื้อปัจจัย การผลิต	80.95	19.05	29.41	70.59	3.88	77.65	0.49	มาก
- การรวมกลุ่มจำหน่าย ผลผลิต	80.95	19.05	29.41	70.59	4.24	84.71	1.03	มากที่สุด
2. การสนับสนุนปัจจัย การผลิต/วัสดุอุปกรณ์/ เครื่องจักรกล/แหล่งน้ำ	66.67	33.33	59.43	40.57	4.63	92.59	0.62	มากที่สุด

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
2.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ (เมล็ดพันธุ์/พันธุ์สัตว์/พันธุ์สัตว์น้ำ/กระบะขังบก/บ่อพลาสติก/อาหารสำเร็จรูป/ปุ๋ย PGPR/สารชีวภัณฑ์ เป็นต้น)	66.67	33.33	57.14	42.86	4.57	91.43	0.85	มากที่สุด
2.2 เครื่องจักรกล (ยกกระดานแปลงใหญ่ 3 ล้าน/รถแทรกเตอร์/โดรน เป็นต้น)	-	100.00	-	-	-	-	-	-
2.3 แหล่งน้ำในพื้นที่กลุ่มแปลงใหญ่	-	100.00	-	-	-	-	-	-
2.4 การพัฒนาคุณภาพดินกลุ่มสินค้าพืช (ไถกลบตอซัง/ปลูกปุ๋ยพืชสด/ปุนขาว/น้ำหมัก/หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น)	38.10	61.90	75.00	25.00	4.63	92.50	0.52	มากที่สุด
2.5 การบริหารจัดการฟาร์มกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ (การบริหารจัดการฟาร์มที่ถูกวิธี/การฉีดยา/การผสมพันธุ์ เป็นต้น)	61.90	38.10	46.15	53.85	4.69	93.85	0.48	มากที่สุด
3. การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต	38.10	61.90	100.00	-	4.13	82.50	0.99	มากที่สุด
4. การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงาน	100.00	-	100.00	-	4.33	86.67	0.35	มากที่สุด
5. การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ	71.53	28.57	33.33	66.67	4.20	84.00	0.77	มาก

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 3 ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตัวชี้วัดตามเป้าหมาย 5 ด้าน		ผลการประเมิน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของเกษตรกรสมาชิกที่มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านต้นทุนการผลิต - ลดลง - ไม่เปลี่ยนแปลง - เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 76.19 23.81 -	ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของเกษตรกรสมาชิกที่มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านผลผลิต - ลดลง - ไม่เปลี่ยนแปลง - เพิ่มขึ้น	14.29 42.86 42.86	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่ผลิตสินค้าได้คุณภาพ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านคุณภาพ <u>สินค้าพืช</u> - ได้รับการรับรอง - ไม่ได้รับการรับรอง <u>สินค้าปศุสัตว์</u> - ได้รับการรับรอง - ไม่ได้รับการรับรอง	38.10 61.90 42.86 57.14	ไม่ผ่าน ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านตลาด - นำผลผลิตทั้งหมดไปจำหน่ายกับกลุ่มแปลงใหญ่ - นำไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่บางส่วน - ไม่ได้จำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่	42.86 47.62 9.52	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านบริหารจัดการ การซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ - ไม่ได้ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ - ซื้อจากกลุ่มแปลงใหญ่ การจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ - ไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ - จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่	52.38 47.62 42.86 57.14	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.การลดต้นทุนการผลิต	3.67	73.33	1.02	มาก
2. การเพิ่มผลผลิต	3.43	68.57	1.24	มาก
3.การพัฒนาคุณภาพผลผลิต	3.43	68.57	1.24	มาก
4. การเชื่อมโยงตลาด	3.48	69.52	1.26	มาก
5. การบริหารจัดการกลุ่ม	3.52	70.48	1.37	มาก
6. ความสำเร็จจากการดำเนินการในกลุ่มแปลงใหญ่ที่ผ่านมา	3.76	75.24	0.98	มาก

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จัดการแปลง/ประธานแปลง/คณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.ความรู้ความสามารถของผู้จัดการแปลง	4.71	94.29	0.46	มากที่สุด
2.ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม	4.67	93.33	0.48	มากที่สุด
3.การประสานความร่วมมือในหน่วยงานต่างๆ	4.71	94.29	0.46	มากที่สุด
4. การประสานการเชื่อมโยงตลาด	4.48	89.52	0.75	มากที่สุด
5. การประสานการจัดประชุม/อบรมความรู้	4.52	90.48	0.75	มากที่สุด
6.การทำงานของประธานกลุ่ม	4.71	94.29	0.46	มากที่สุด
7.การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	4.52	90.48	0.75	มากที่สุด

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 6 ความยั่งยืนของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ความยั่งยืนของโครงการฯ	ร้อยละ
1. ไม่ดำเนินการต่อ	14.29
2. ดำเนินการต่อ	85.71
- รูปแบบการดำเนินงาน	4.76
- เพิ่มหลักสูตรการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้	28.57
- ปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	38.09
- อื่นๆ	14.29

7) ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ

ปัญหา/อุปสรรค

- 1) เกษตรกรขาดแหล่งน้ำในการทำเกษตร
- 2) ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรขาดเงินทุนหมุนเวียน
- 3) โรคระบาด และศัตรูพืช
- 4) ราคาสินค้าเกษตรต่ำ และไม่มีตลาดรองรับสินค้าเกษตร
- 5) ช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรน้อยราย ขาดอำนาจในการต่อรอง

ข้อเสนอแนะ

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำและจัดหาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ เช่น ขุดบ่อ เจาะบาดาล หรือ จัดทำระบบน้ำหยด และระบบโซลาร์เซลล์ เพื่อลดปัญหาผลผลิตเสียหายจากภัยแล้ง ในการปลูกพืชฤดูแล้ง และ ใช้ในการทำไร่นาสวนผสม เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนเกษตรกร
- 2) ควรมีเงินทุนในการทำเกษตรที่ปลอดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน เหมาะสมกับประเภทการเกษตร
- 3) ภาครัฐควรสนับสนุนด้านยารักษาโรค ควบคุมโรคระบาด และให้เกษตรกรเข้าถึงการช่วยเหลือได้ง่าย
- 4) ภาครัฐควรเร่งแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ราคายกจ่ายการผลิตราคาสูง และส่งเสริม ช่องทางการจำหน่ายสินค้าคุณภาพที่ราคาสูงกว่าตลาดทั่วไป เพื่อเพิ่มแรงจูงใจการผลิตสินค้าคุณภาพ
- 5) ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้ง จัดหาตลาดที่แน่นอน
- 6) ภาครัฐควรสนับสนุนเครื่องมือในการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้แก่ กลุ่มแปลงใหญ่

**สรุปผลการประเมินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
หลังสิ้นสุดการส่งเสริม กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จังหวัดอุบลราชธานี
โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี**

การประเมินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ หลังสิ้นสุดการส่งเสริม กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการประเมินผลกระทบ และความยั่งยืนของโครงการฯ ตามแนวทางการส่งเสริมตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2567 ที่เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิต การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินงานโครงการฯ

ขอบเขตของการประเมินผล

- 1) สินค้าแปลงใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จำนวน 7 แปลง ได้แก่ ปลาสดคัง จำนวน 1 แปลง โคเนื้อ จำนวน 4 แปลง และผัก/สมุนไพร จำนวน 2 แปลง
- 2) เจ้าหน้าที่เจ้าของสินค้า จำนวน 7 หน่วยงาน 3 ชนิดสินค้า ดังนี้
 - 2.1 สำนักงานประมงจังหวัดอุบลราชธานี รับผิดชอบสินค้า ปลาสดคัง
 - 2.2 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสำโรง รับผิดชอบสินค้า โคเนื้อ
 - 2.3 สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร รับผิดชอบสินค้า ผัก/สมุนไพร
 - 2.4 สำนักงานเกษตรอำเภอเขื่องใน รับผิดชอบสินค้า ผัก/สมุนไพร

ระยะเวลาของข้อมูล

- 1) ผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2567 ดังนี้
 - 1.1) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)
 - 1.2) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566)
 - 1.3) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567)
- 2) ผลลัพธ์ เป็นข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 ดังนี้
 - 2.1) สินค้าข้าว และพืชไร่ ก่อนมีโครงการ ปีเพาะปลูก 2564/65 (1 พฤษภาคม 2564 ถึง 30 เมษายน 2565) และหลังมีโครงการ ปีเพาะปลูก 2566/67 (1 พฤษภาคม 2566 ถึง 30 เมษายน 2567)
 - 2.2) สินค้าประมง ปศุสัตว์ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ผัก/สมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แมลงเศรษฐกิจ และ หม่อนไหม ก่อนมีโครงการ ปีการผลิต 2564 (1 มกราคม 2564 ถึง 31 ธันวาคม 2564) และหลัง มีโครงการ ปีการผลิต 2567 (1 มกราคม 2567 ถึง 31 ธันวาคม 2567)

แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model)

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทรัพยากร (Resources) ชนิดต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ การจัดการองค์การ และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Input)

2) กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำ โดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำการ กิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts)

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึง ประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพและระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1 – 3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4 – 6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7 – 10 ปี

5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7 – 10 ปี ของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) ถือเป็นทฤษฎีหนึ่งที่นักประเมินผล เรียกว่า ทฤษฎีแผนงาน เพราะเน้นอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงาน ที่เป็นปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน

การวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจ

ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นเครื่องมือในการวัดข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อใช้วัดทัศนคติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความพึงพอใจ ซึ่งวิธีการได้มาของมาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล เป็นการสอบถามความคิดเห็นได้หลายระดับ เช่น 3 ระดับ หรือ 5 ระดับ ฯลฯ ตัวอย่าง เช่น แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดให้ 5 เท่ากับมากที่สุด 4 เท่ากับมาก 3 เท่ากับปานกลาง 2 เท่ากับน้อย และ 1 เท่ากับน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ มีวิธีคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{5-1}{5}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = 0.8$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด จำนวนระดับ คือ ระดับการวัดที่กำหนดไว้ ค่าที่คำนวณได้จากสูตรด้านบน เช่น กรณี 5 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนเท่ากับ $(5 - 1) / 5 = 0.80$ นำค่า ช่วงคะแนนดังกล่าวไปกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนน	การแปลผล
1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	เห็นด้วยน้อย
2.61 - 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
3.41 - 4.20	เห็นด้วยมาก
4.21 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รวม 45 ราย พอสรุป ตามประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

1) ข้อมูลโครงการ

สินค้าแปลงใหญ่ จำนวน 7 แปลง ได้แก่ ปลากระดี่ จำนวน 1 แปลง โคเนื้อ จำนวน 4 แปลง และผัก/สมุนไพร จำนวน 2 แปลง (ดังตารางที่ 1)

2) การดำเนินงานกิจกรรมที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 100 เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 78.59 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 21.41 เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าการความรู้สามารถนำไปลดต้นทุนการผลิตได้จริง แต่ควรมีการสนับสนุนและกลุ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.54 ด้านการพัฒนาคุณภาพ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 66.67 เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 58.33 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 41.67 เนื่องจาก การยกระดับสินค้าให้ได้รับรองมาตรฐานเป็นเรื่องยุ่งยาก ใช้แรงงานและต้นทุนสูง และเกษตรกรยังคงนิยมใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.31 ด้านการตลาด เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 52.38 และไม่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 47.62 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 32.58 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 67.42 เนื่องจาก เกษตรกรเห็นว่าการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรนั้นสมาชิกในกลุ่มมีการหาแหล่งจำหน่ายด้วยตนเองอยู่แล้ว อีกทั้งราคาผลผลิตที่ได้รับรองมาตรฐานก็ใกล้เคียงกับผลผลิตสินค้าทั่วไป มีความพึงพอใจ ในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.54 ด้านการบริหารจัดการ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และไม่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 33.33 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 43.09 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.76 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์/เครื่องจักรกล/แหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 77.78 และไม่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 22.22 นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 82.33 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 17.67 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.52 การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต เกษตรกรได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 33.33 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 66.67 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม

นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 3.43 **การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงาน** เกษตรกรได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 100 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมนำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.27 **การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ** เกษตรกรได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 19.05 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 80.95 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.00 **การพัฒนาผู้จัดการแปลง** เกษตรกรได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 9.52 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 90.48 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมนำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.00 (ดังตารางที่ 2)

3) ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จากเป้าหมาย 5 ด้าน มีดังนี้ (ดังตารางที่ 3)

3.1) ด้านต้นทุนการผลิต เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ คิดเป็นร้อยละ 38.10 ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกพืช ซึ่งได้นำความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมไปปฏิบัติใช้ โดยการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ต้นทุนการผลิตไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 47.62 ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ มีการนำเอาวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร เช่น หญ้าและฟางข้าว มาเป็นอาหารโคเนื้ออยู่แล้ว และต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.28 เนื่องจาก ราคาของปุ๋ยเคมีเพิ่มสูง จึงทำให้ต้นทุนสูงขึ้น

3.2) ด้านผลผลิต เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 38.10 เนื่องจาก เกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในแปลงเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้พันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ หัวเชื้อจุลินทรีย์ รวมถึงการดูแลรักษาแปลงเกษตรอย่างถูกวิธี ส่วนผลผลิตไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 47.62 เนื่องจาก โคเนื้อราคาคงต่ำ ไม่มีแรงจูงใจในการดูแลโคเนื้อเท่าที่ควร อีกทั้งยังใช้รูปแบบการผลิตแบบเดิม และปัจจัยด้านราคาต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เพื่อควบคุมต้นทุน เกษตรกรบางส่วนจึงลดการบำรุงรักษาลง ส่งผลให้ผลผลิตลดลง ซึ่งผลผลิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 14.28

3.3) ด้านคุณภาพสินค้าพืช พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 100.00 แบ่งเป็นมาตรฐาน GAP คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 **สินค้าปศุสัตว์** พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (GAP For Livestock) คิดเป็นร้อยละ 25.00 ไม่ได้รับการรับรอง คิดเป็นร้อยละ 75.00 เนื่องจาก ผลผลิตที่ผ่านการรับรองมาตรฐานราคาจำหน่ายไม่แตกต่างจากปศุสัตว์ทั่วไปที่ไม่ได้รับการรับรอง **สินค้าประมง** พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP คิดเป็นร้อยละ 100.00

3.4) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้นำผลผลิตไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 66.67 เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีตลาดของตนเองอยู่แล้ว โดยจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นการจำหน่ายแบบรายย่อย เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จะนำไปจำหน่ายทันที เพราะไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิต นำผลผลิตทั้งหมดไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 14.28 คือแปลงใหญ่พืช/ผักสมุนไพร เนื่องจาก เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มีการติดต่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางที่จะเข้ามารับซื้อภายในพื้นที่ และนำไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่บางส่วน คิดเป็นร้อยละ 19.05

3.5) ด้านบริหารจัดการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ ซื้อจากกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 33.33 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 66.67 เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตจำหน่ายให้กับโรงสีหรือพ่อค้าคนกลาง เพราะปริมาณผลผลิตมีจำนวนไม่มาก อีกทั้งทางกลุ่มฯ ยังไม่มีความพร้อมในการรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย และจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 33.33

4) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยในด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 68.57 รองลงมา คือ การบริหารจัดการกลุ่ม การลดต้นทุนการผลิต การเชื่อมโยงตลาด การเพิ่มผลผลิต และความสำเร็จจากการดำเนินการในกลุ่มแปลงใหญ่ที่ผ่านมา โดยมีความพึงพอใจระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.67 65.71 62.86 61.90 และ 59.05 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4)

5) ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จัดการแปลง/ประธานแปลง/คณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การประสานความร่วมมือในหน่วยงานต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 93.33 รองลงมา คือ ในด้านการทำงานของประธานกลุ่ม ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.48 การประสานการจัดประชุม/อบรมความรู้ ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.57 ความรู้ความสามารถของผู้จัดการแปลง และการทำงานของคณะกรรมการกลุ่มในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.62 ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม และการประสานความเชื่อมโยงตลาด ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 83.81 (ดังตารางที่ 5)

6) ความยั่งยืนของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.48 ต้องการให้มีการดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป โดยส่วนใหญ่ต้องการให้มีการแจกปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พืชพันธุ์แพะ รวมถึงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมา คือ อื่น ๆ เช่น การมีแหล่งเงินกู้เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนที่เข้าถึงง่าย และดอกเบี้ยต่ำ คิดเป็นร้อยละ 19.05 ต้องการเพิ่มเติมหลักสูตรการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการฉีดยาโคเนื้อ การทำคลอดโคเนื้อ เป็นต้น มีการกำกับและติดตามจากหน่วยงานหลังจากส่งเสริมองค์ความรู้และแจกปัจจัยการผลิตไปแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ เช่น ต้องการให้มีการพัฒนาแปลงอย่างต่อเนื่อง พัฒนารูปแบบการแปรรูป มีการจัดทำ MOU กับภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละเท่า ๆ กัน คือ 4.76 (ดังตารางที่ 6)

รายละเอียดการประเมินผลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี
ตารางที่ 1 ข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี

ชนิดสินค้า	จำนวน (แปลง)
1. ปลาสดคัง	1
2. โคเนื้อ	4
3. ผัก/สมุนไพร	2
รวม	7

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่ผ่านมา

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
1. การอบรมถ่ายทอดความรู้								
1.1 การลดต้นทุนและ การเพิ่มผลผลิต	100.00	-	78.59	21.41	3.54	70.87	1.04	มาก
- การส่งเสริมองค์ ความรู้การลดต้นทุน/เพิ่ม ผลผลิต (การใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดิน/การใช้พันธุ์ ดี/การให้อาหารสัตว์น้ำ, สัตว์ตามช่วงการ เจริญเติบโตของอายุ/การ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์,ปุ๋ยชีวภาพ ,หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น)	100.00	-	95.24	4.76	3.57	71.43	0.87	มาก
- การส่งเสริมองค์ ความรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต/ นวัตกรรม (การใช้ เครื่องจักรกล เช่น เครื่อง หยอดเมล็ดพันธุ์/โดรนพ่น ปุ๋ย,พ่นยา/การผสมสูตร อาหารในฟาร์ม เป็นต้น)	57.14	42.86	50.00	50.00	1.57	31.43	1.91	น้อยที่สุด
- การพัฒนาศักยภาพ เกษตรกรเป็น Smart Farmer	19.05	80.95	75.00	25.00	4.67	93.33	0.58	มากที่สุด
- การดูแลบ่อน้ำ/ฟาร์ม ที่ถูกต้องวิธี	14.29	85.71	100.00	-	4.00	80.00	1.00	มาก
- การอบรมการจัดทำ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	52.38	47.62	72.73	27.27	3.91	78.18	0.82	มาก

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
1.2 การพัฒนาคุณภาพ	66.67	33.33	58.33	41.67	4.31	86.19	0.83	มากที่สุด
- การยกระดับการผลิต สินค้าเกษตรตาม มาตรฐานในพื้นที่แปลง ใหญ่ (GAP/เกษตร อินทรีย์/RSPO/PGS เป็น ต้น)	66.67	33.33	50.00	50.00	3.43	68.57	1.50	มาก
- การพัฒนาศักยภาพ บุคลากรด้านการส่งเสริม มาตรฐานในพื้นที่แปลง ใหญ่ (พัฒนาที่ปรึกษา เกษตรกร/Q อาสา เป็นต้น)	19.05	80.95	50.00	50.00	4.75	95.00	0.50	มากที่สุด
- การยกระดับ มาตรฐานแหล่งแปรรูป ตามมาตรฐาน GMP (โรงสี/โรงคัดบรรจุ/ โรงรวบรวมผลผลิต)	19.05	80.95	75.00	25.00	4.75	95.00	0.50	มากที่สุด
1.3 การตลาด	52.38	47.62	32.58	67.42	3.54	70.73	1.52	มาก
- การเชื่อมโยงตลาด	52.38	47.62	72.73	27.27	3.82	76.36	1.60	มาก
- การสร้างมูลค่าเพิ่ม/ การแปรรูป	38.10	61.90	25.00	75.00	4.13	82.50	0.87	มาก
- การส่งเสริมการเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจ เกษตร (นักธุรกิจเกษตร)	14.29	85.71	-	100.00	2.67	53.33	2.08	ปานกลาง

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
1.4 การบริหารจัดการ	66.67	33.33	43.09	56.91	3.76	75.17	0.90	มาก
- การวางแผนการบริหารจัดการกลุ่ม (สนับสนุนการรวมกลุ่ม/ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรม กลุ่ม)	52.38	47.62	54.55	45.45	4.36	87.27	0.81	มากที่สุด
- การรวมกลุ่มซื้อปัจจัย การผลิต	61.90	38.10	46.15	53.85	3.77	75.38	0.90	มาก
- การรวมกลุ่มจำหน่าย ผลผลิต	66.67	33.33	28.57	71.43	3.14	62.86	1.00	ปานกลาง
2. การสนับสนุนปัจจัย การผลิต/วัสดุอุปกรณ์/ เครื่องจักรกล/แหล่งน้ำ	100.00	-	82.33	17.67	3.52	70.46	0.59	มาก
2.1 การสนับสนุนปัจจัย การผลิต/วัสดุอุปกรณ์ (เมล็ดพันธุ์/พันธุ์สัตว์/ พันธุ์สัตว์น้ำ/กระชังบง/ บ่อพลาสติก/อาหาร สำเร็จรูป/ปุ๋ย PGPR/ สารชีวภัณฑ์ เป็นต้น)	42.86	57.14	100.00	-	4.22	84.44	0.97	มากที่สุด
2.2 เครื่องจักรกล (ยกระดับแปลงใหญ่ 3 ล้าน/รถแทรกเตอร์/ โดรน เป็นต้น)	-	100.00	-	-	-	-	-	-
2.3 แหล่งน้ำในพื้นที่กลุ่ม แปลงใหญ่	38.10	61.90	75.00	25.00	4.25	85.00	0.38	มากที่สุด

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
2.4 การพัฒนาคุณภาพดิน กลุ่มสินค้าพืช (ไถกลบตอซัง/ปลูกปุ๋ย พืชสด/ปูนขาว/น้ำหมัก/ หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น)	28.57	71.43	66.67	33.33	4.33	86.67	0.52	มากที่สุด
2.5 การบริหารจัดการ ฟาร์ม กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ (การบริหารจัดการฟาร์ม ที่ถูกต้อง/การฉีดยา/ การผสมพันธุ์ เป็นต้น)	14.29	85.71	100.00	-	4.33	86.67	1.15	มากที่สุด
2.6 การบริหารจัดการ ฟาร์ม กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ (การบริหารจัดการฟาร์ม ที่ถูกต้อง/การฉีดยา/ การผสมพันธุ์ เป็นต้น)	47.62	52.38	70.00	30.00	4.00	80.00	0.53	มาก
3. การจัดทำแปลง เรียนรู้/แปลงสาธิต	33.33	66.67	100.00	-	3.43	68.57	0.79	มาก
4. การติดตามและกำกับ ดูแลจากหน่วยงาน	100.00	-	100.00	-	4.27	85.45	0.47	มากที่สุด
5. การจัดทำแผนพัฒนา แปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ	19.05	80.95	50.00	50.00	4.00	80.00	0.82	มาก
6. การพัฒนาผู้จัดการ แปลง (การบริหารจัดการ กลุ่ม การวางแผน การผลิต การตลาด ตามแนวทางตลาดนำ การผลิต)	9.52	90.48	100.00	-	4.00	80.00	-	มาก

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 3 ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตัวชี้วัดตามเป้าหมาย 5 ด้าน		ผลการประเมิน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของเกษตรกรสมาชิกที่มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านต้นทุนการผลิต	ร้อยละ	ไม่ผ่าน
- ลดลง	38.10	
- ไม่เปลี่ยนแปลง	47.62	
- เพิ่มขึ้น	14.28	
ตัวชี้วัด : ร้อยละของเกษตรกรสมาชิกที่มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านผลผลิต		ไม่ผ่าน
- ลดลง	14.28	
- ไม่เปลี่ยนแปลง	47.62	
- เพิ่มขึ้น	38.10	
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่ผลิตสินค้าได้คุณภาพ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านคุณภาพ		ผ่าน
สินค้าพืช		
- ได้รับการรับรอง	100.00	
- ไม่ได้รับการรับรอง	-	
สินค้าปศุสัตว์		ไม่ผ่าน
- ได้รับการรับรอง	-	
- ไม่ได้รับการรับรอง	100.00	
สินค้าประมง		ผ่าน
- ได้รับการรับรอง	100.00	
- ไม่ได้รับการรับรอง	-	
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านตลาด		ไม่ผ่าน
- นำผลผลิตทั้งหมดไปจำหน่ายกับกลุ่มแปลงใหญ่	14.29	
- นำไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่บางส่วน	19.05	
- ไม่ได้จำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่	66.66	

ตารางที่ 3 ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ต่อ)

ตัวชี้วัดตามเป้าหมาย 5 ด้าน		ผลการประเมิน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านการบริหารจัดการ การซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ - ไม่ได้ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ 66.67 - ซื้อจากกลุ่มแปลงใหญ่ 33.33 การจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ - ไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ 66.67 - จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ 33.33		ไม่ผ่าน

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.การลดต้นทุนการผลิต	3.29	65.71	1.38	ปานกลาง
2. การเพิ่มผลผลิต	3.10	61.90	1.51	ปานกลาง
3.การพัฒนาคุณภาพผลผลิต	3.43	68.57	1.43	มาก
4. การเชื่อมโยงตลาด	3.14	62.86	1.35	ปานกลาง
5. การบริหารจัดการกลุ่ม	3.33	66.67	1.35	ปานกลาง
6. ความสำเร็จจากการดำเนินการในกลุ่มแปลงใหญ่ที่ผ่านมา	2.95	59.05	1.56	ปานกลาง

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จัดการแปลง/ประธานแปลง/คณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.ความรู้ความสามารถของผู้จัดการแปลง	4.38	87.62	0.80	มากที่สุด
2.ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม	4.19	83.81	1.03	มาก
3.การประสานความร่วมมือในหน่วยงานต่าง ๆ	4.67	93.33	0.73	มากที่สุด
4. การประสานการเชื่อมโยงตลาด	4.19	83.81	1.12	มาก
5. การประสานการจัดประชุม/อบรมความรู้	4.43	88.57	0.81	มากที่สุด
6.การทำงานของประธานกลุ่ม	4.52	90.48	0.81	มากที่สุด
7.การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	4.38	87.62	0.80	มากที่สุด

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 6 ความยั่งยืนของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ความยั่งยืนของโครงการฯ	ร้อยละ
1. ไม่ดำเนินการต่อ	9.52
2. ดำเนินการต่อ	90.48
- เพิ่มหลักสูตรการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้	4.76
- ปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	57.14
- การกำกับและติดตามจากหน่วยงาน	4.76
- การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ	4.76
- อื่นๆ	19.05

7) ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ

ปัญหา/อุปสรรค

- 1) ราคาสินค้าเกษตรต่ำ จึงไม่จูงใจเกษตรกรในการ
- 2) เกษตรกรขาดแหล่งน้ำในการทำการเกษตร
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายา
- 4) ราคาสินค้าเกษตรต่ำ และไม่มีตลาดรองรับสินค้าเกษตร
- 5) เกษตรกรไม่มีการวางแผนการเพาะปลูก และไม่มีประสบการณ์ในการหาตลาด
- 6) เกษตรกรเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ภาครัฐควรเร่งแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ราคาปัจจัยการผลิตราคาสูง และส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าคุณภาพที่ราคาสูงกว่าตลาดทั่วไป เพื่อเพิ่มแรงจูงใจการผลิตสินค้าคุณภาพ
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำและจัดหาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ เช่น ขุดบ่อ เจาะบาดาล หรือจัดทำระบบน้ำหยด และระบบโซล่าเซลล์ เพื่อลดปัญหาผลผลิตเสียหายจากภัยแล้ง ในการปลูกพืชฤดูแล้ง และใช้ในการทำไร่นาสวนผสม เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนเกษตรกร
- 3) ภาครัฐควรสนับสนุนเครื่องมือในการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้แก่กลุ่มแปลงใหญ่
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดหาตลาดที่แน่นอน
- 5) ปัจจัยการผลิตที่นำมาส่งเสริม ควรมีปริมาณที่มากพอที่จะทำให้เกิดการสร้างรายได้ในครัวเรือนได้ และควรส่งเสริมให้ทันตรงตามฤดูกาลเพาะปลูก
- 6) ควรมีเงินทุนในการทำเกษตรที่ปลอดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน

**สรุปผลการประเมินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
หลังสิ้นสุดการส่งเสริม กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จังหวัดศรีสะเกษ
โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี**

การประเมินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ หลังสิ้นสุดการส่งเสริม
กรณีศึกษา : แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการประเมินผลกระทบและความยั่งยืน
ของโครงการฯ ตามแนวทางการส่งเสริมตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2565 – 2567 ที่เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิต การจัดทำแปลง
เรียนรู้/แปลงสาธิต การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อประเมินผลลัพธ์จากการดำเนินงานโครงการฯ

ขอบเขตของการประเมินผล

- 1) สินค้าแปลงใหญ่ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 จำนวน 6 แปลง ได้แก่
โคเนื้อ จำนวน 2 แปลง ยางพารา จำนวน 1 แปลง ทุเรียน จำนวน 1 แปลง และผัก/สมุนไพร จำนวน 2 แปลง
- 2) เจ้าหน้าที่เจ้าของสินค้า จำนวน 3 หน่วยงาน 3 ชนิดสินค้า ดังนี้
 - 2.1 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ รับผิดชอบสินค้า คือ โคเนื้อ
 - 2.2 การยางแห่งประเทศไทยสาขาศรีสะเกษ รับผิดชอบสินค้า ยางพารา
 - 2.3 สำนักงานเกษตรอำเภอขุนหาญ รับผิดชอบสินค้า ทุเรียน
 - 2.4 สำนักงานเกษตรอำเภอยางชุมน้อย รับผิดชอบสินค้า ผัก/สมุนไพร
 - 2.5 สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยทับทัน รับผิดชอบสินค้า ผัก/สมุนไพร

ระยะเวลาของข้อมูล

- 1) ผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2567 ดังนี้
 - 1.1) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)
 - 1.2) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566)
 - 1.3) ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567)
- 2) ผลลัพธ์ เป็นข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ แปลงที่เข้าร่วมโครงการปี 2565 ดังนี้
 - 2.1) สินค้าข้าว และพืชไร่ ก่อนมีโครงการ ปีเพาะปลูก 2564/65 (1 พฤษภาคม 2564 ถึง 30 เมษายน 2565) และหลังมีโครงการ ปีเพาะปลูก 2566/67 (1 พฤษภาคม 2566 ถึง 30 เมษายน 2567)
 - 2.2) สินค้าประมง ปศุสัตว์ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ผัก/สมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แมลงเศรษฐกิจ และ
หม่อนไหม ก่อนมีโครงการ ปีการผลิต 2564 (1 มกราคม 2564 ถึง 31 ธันวาคม 2564) และหลังมีโครงการ
ปีการผลิต 2567 (1 มกราคม 2567 ถึง 31 ธันวาคม 2567)

แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model)

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทรัพยากร (Resources) ชนิดต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ การจัดการองค์การ และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Input)

2) กิจกรรมของแผนงาน (Program Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำ โดยใช้ทรัพยากรกิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts)

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึง ประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพและระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1 – 3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4 – 6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7 – 10 ปี

5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7 – 10 ปี ของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) ถือเป็นทฤษฎีหนึ่งที่นักประเมินผล เรียกว่า ทฤษฎีแผนงาน เพราะเน้นอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงาน ที่เป็นปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน

การวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจ

ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นเครื่องมือในการวัดข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อใช้วัดทัศนคติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความพึงพอใจ ซึ่งวิธีการได้มาของมาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล เป็นการสอบถามความคิดเห็นได้หลายระดับ เช่น 3 ระดับ หรือ 5 ระดับ ฯลฯ ตัวอย่าง เช่น แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดให้ 5 เท่ากับมากที่สุด 4 เท่ากับมาก 3 เท่ากับปานกลาง 2 เท่ากับน้อย และ 1 เท่ากับน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ มีวิธีคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{5-1}{5}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = 0.8$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด จำนวนระดับ คือ ระดับการวัดที่กำหนดไว้ ค่าที่คำนวณได้จากสูตรด้านบน เช่น กรณี 5 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนเท่ากับ $(5 - 1) / 5 = 0.80$ นำค่า ช่วงคะแนนดังกล่าวไปกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนน	การแปลผล
1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	เห็นด้วยน้อย
2.61 - 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
3.41 - 4.20	เห็นด้วยมาก
4.21 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ รวม 24 ราย พอสรุป ตามประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

1) ข้อมูลโครงการ

สินค้าแปลงใหญ่ จำนวน 6 แปลง ได้แก่ โคเนื้อ จำนวน 2 แปลง ยางพารา จำนวน 1 แปลงทุเรียน จำนวน 1 แปลง และผัก/สมุนไพร จำนวน 2 แปลง (ดังตารางที่ 1)

2) การดำเนินงานกิจกรรมที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 100.00 เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 47.67 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 52.33 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.44 ด้านปศุสัตว์ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนเห็นว่าการผลิตโคเนื้อนั้น เป็นการยากที่จะลดต้นทุนอาหารโคเนื้อ เพราะต้นทุนส่วนใหญ่อยู่ที่อาหารโคเนื้อ ด้านพืช เนื่องจากเกษตรกรมองว่าต้องใช้เวลาในการเตรียมปุ๋ยหมัก จึงใช้ปุ๋ยเคมีเพราะสะดวกกว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 72.22 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 27.78 เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 50.23 และไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 49.77 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.49 เนื่องจากเกษตรกรได้รับการพัฒนา เช่น การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานในพื้นที่แปลงใหญ่ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การยกระดับมาตรฐานแหล่งแปรรูปตามมาตรฐาน GMP ด้านการตลาด เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 83.33 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 16.67 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 36.19 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 63.81 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.42 เนื่องจาก เกษตรกรเห็นว่าตลาดรับซื้อยังมีน้อย ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถต่อราคาได้ และยังไม่มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่า ด้านการบริหารจัดการ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 88.89 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 11.11 นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 42.50 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.33 เนื่องจากเกษตรกรมีการวางแผนการบริหารจัดการกลุ่ม อาหารโคเนื้อส่วนใหญ่ให้เป็นวัสดุเหลือใช้ในพื้นที่ และส่วนใหญ่เกษตรกรซื้อวัตถุดิบ และจำหน่ายด้วยตนเอง แต่การที่มีการปรึกษาและแก้ปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม ช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นใจมากขึ้น เกษตรกรได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์/

เครื่องจักรกล/แหล่งน้ำ เกษตรกรได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ คิดเป็นร้อยละ 83.33 และไม่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 16.67 นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 67.78 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 48.34 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนน 4.63 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และนำมาใช้ได้จริง เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต เกษตรกรได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 38.89 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 61.11 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 57.14 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 42.86 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.71 เนื่องจากมีเพียงเกษตรกรบางส่วนที่ได้รับการส่งเสริมจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต แต่เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมสามารถนำเอาความรู้มาพัฒนาและใช้ประโยชน์ได้จริง

การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงาน เกษตรกรได้รับการติดตามและกำกับดูแล คิดเป็นร้อยละ 94.44 และไม่ได้รับการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 5.56 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม นำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 47.06 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 52.94 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.47 เนื่องจากเกษตรกรได้รับการติดตามและกำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอ

การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ หน่วยงาน เกษตรกรได้รับการจัดทำแผน คิดเป็นร้อยละ 88.89 และไม่ได้รับการจัดทำแผน คิดเป็นร้อยละ 11.11 เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมนำไปปฏิบัติใช้ คิดเป็นร้อยละ 43.75 และไม่นำไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.69 เนื่องจากเกษตรกรคิดว่าหากทำได้จริงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก แต่ด้วยปัจจัยหลายอย่างทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (ดังตารางที่ 2)

3) ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จากเป้าหมาย 5 ด้าน มีดังนี้ (ดังตารางที่ 3)

3.1) ด้านต้นทุนการผลิต เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ คิดเป็นร้อยละ 94.44 จากการนำความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมไปปฏิบัติใช้ เช่น การปลูกหญ้าเพื่อเป็นอาหารสัตว์ การผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ส่วนต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 5.56 เนื่องจาก ราคาปุ๋ยและสารเคมีต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น

3.2) ด้านผลผลิต เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 77.78 เนื่องจาก เกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในแปลงเกษตร การดูแลรักษาแปลงเกษตรอย่างถูกวิธี ผลผลิตไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 22.22 เนื่องจาก เกษตรกรใช้รูปแบบการผลิตแบบเดิม ผลผลิตจึงไม่เปลี่ยนแปลง

3.3) ด้านคุณภาพ สินค้าพืช พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP คิดเป็นร้อยละ 100.00 เนื่องจาก เกษตรกรพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า สินค้าปศุสัตว์ พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (GAP) คิดเป็นร้อยละ 50.00 และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 50.00 เนื่องจาก ราคาจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานไม่แตกต่างกับสินค้าปศุสัตว์ทั่วไปที่ไม่ได้รับการรับรอง จึงไม่สนใจในการพัฒนา

3.4) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรไม่ได้จำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ เนื่องจาก เกษตรกรมีตลาดของตนเองอยู่แล้ว และพอใจในราคาที่น่าไปจำหน่าย เกษตรกรที่น่าไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่บางส่วน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เนื่องจากมีผลผลิตส่วนเกินจึงนำไปจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นการจำหน่ายแบบรายย่อย เกษตรกรที่นำผลผลิตทั้งหมดไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 16.67 เนื่องจาก มีการทำ MOU ร่วมกับผู้รับซื้อในนามแปลงใหญ่

3.5) ด้านบริหารจัดการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 61.11 และไม่ได้ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 38.89 เนื่องจาก เกษตรกรสามารถซื้อในนามกลุ่มแปลงใหญ่ ทำให้ได้ราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาดจำนวนหนึ่ง และหากมีความต้องการเพิ่มเติม จึงซื้อเพิ่มตามความต้องการปัจจัยการผลิตแตกต่างกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.56 เนื่องจากแหล่งรับซื้อที่มีการทำ MOU เช่น การจำหน่ายโคเนื้อนั้นเกษตรกรต้องรอคิวในการจำหน่าย ที่มีการจัดลำดับในการรับซื้อจากแหล่งรับซื้อ ทำให้เกษตรกรต้องเลี้ยงโคเนื้อในเวลานานขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อต้นทุนอาหารสัตว์ ดังนั้นเกษตรกรบางส่วนจึงจำหน่ายในราคาต่ำลงเพื่อให้มีเงินสดหมุนเวียน และจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 44.44 เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตจำหน่ายให้กับแหล่งรับซื้อที่มีการทำ MOU ร่วมกัน

4) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 97.78 รองลงมา ด้านความสำเร็จจากการดำเนินการในกลุ่มแปลงใหญ่ที่ผ่านมา และด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 94.44 ด้านการเชื่อมโยงตลาด คิดเป็นร้อยละ 92.22 ด้านการลดต้นทุนการผลิต คิดเป็นร้อยละ 91.11 ด้านการเพิ่มผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 86.67 (ดังตารางที่ 4)

5) ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จัดการแปลง/ประธานแปลง/คณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดการแปลง ด้านการประสานความร่วมมือในหน่วยงานต่าง ๆ และในด้านการทำงานของประธานกลุ่ม เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 94.29 รองลงมา คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.33 การประสานการจัดประชุม/อบรมความรู้ และการทำงานของคณะกรรมการกลุ่มในระดับมากที่สุด เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 90.48 การประสานการเชื่อมโยงตลาดในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.52 (ดังตารางที่ 5)

6) ความยั่งยืนของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่า เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 100.00 ต้องการให้มีการดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป โดยส่วนใหญ่ต้องการให้มีการแจกปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น อยากรได้อุปกรณ์ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พันธุ์หญ้าอาหารสัตว์ เครื่องอัดฟาง รวมถึงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ เพิ่มเติมหลักสูตรการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ เช่น การจัดการโรคระบาด/ไ้หยา หลักสูตรอาหารโคเนื้อ การตลาด เป็นต้น

คิดเป็นร้อยละ 33.33 ด้านรูปแบบการดำเนินงาน เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 5.56 (ดังตารางที่ 6)

รายละเอียดการประเมินผลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ
ตารางที่ 1 ข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ

ชนิดสินค้า	จำนวน (แปลง)
1. โคเนื้อ	2
2. ยางพารา	1
3. ไม้ยืนต้น	1
4. ผัก/สมุนไพร	2
รวม	6

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่ผ่านมา

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
1. การอบรมถ่ายทอดความรู้								
1.1 การลดต้นทุนและ การเพิ่มผลผลิต	100.00	-	47.67	52.33	4.44	88.85	1.20	มากที่สุด
- การส่งเสริมองค์ ความรู้การลดต้นทุน/ เพิ่มผลผลิต (การใช้ปุ๋ย ตามค่าวิเคราะห์ดิน/การ ใช้พันธุ์ดี/การให้อาหาร สัตว์น้ำ,สัตว์ตามช่วงการ เจริญเติบโตของอายุ/ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์,ปุ๋ย ชีวภาพ,หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น)	100.00	-	72.22	27.78	4.76	95.24	1.07	มากที่สุด

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
- การส่งเสริมองค์ความรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพ การ ผลิต/นวัตกรรม (การใช้ เครื่องจักรกล เช่น เครื่อง หยอดเมล็ดพันธุ์/โดรนพ่น ปุ๋ย, พ่นยา/การผสมสูตร อาหารในฟาร์ม เป็นต้น)	55.56	44.44	50.00	50.00	4.70	94.00	1.25	มากที่สุด
- การพัฒนาศักยภาพ เกษตรกรเป็น Smart Farmer	50.00	50.00	44.44	55.56	4.33	86.67	1.17	มากที่สุด
- การดูแลบ่อน้ำ/ฟาร์ม ที่ถูกต้องวิธี	44.44	55.656	25.00	75.00	4.75	95.00	1.32	มากที่สุด
- การอบรมการจัดทำบัญชี ต้นทุนประกอบอาชีพ	83.33	16.67	46.67	53.33	3.67	73.33	1.17	มาก
1.2 การพัฒนาคุณภาพ	72.22	27.78	50.23	49.77	4.49	93.40	1.19	มากที่สุด
- การยกระดับการผลิต สินค้าเกษตรตาม มาตรฐานในพื้นที่แปลง ใหญ่ (GAP/เกษตรอินทรีย์/ RSPO/PGS เป็นต้น)	72.22	27.78	46.15	53.85	4.69	93.85	1.05	มากที่สุด
- การพัฒนาศักยภาพ บุคลากรด้านการส่งเสริม มาตรฐานในพื้นที่แปลง ใหญ่ (พัฒนาที่ปรึกษา เกษตรกร/Q อาสา เป็นต้น)	22.22	77.78	50.00	50.00	4.50	90.00	1.41	มากที่สุด

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
- การยกระดับ มาตรฐานแหล่งแปรรูป ตามมาตรฐาน GMP (โรงสี/โรงคั่วบรรจุ/ โรงรวบรวมผลผลิต)	61.11	38.89	54.55	45.45	4.28	96.36	1.12	มากที่สุด
1.3 การตลาด	83.33	16.67	36.19	63.81	4.42	88.35	1.10	มากที่สุด
- การเชื่อมโยงตลาด	83.33	16.67	40.00	60.00	4.47	89.33	1.07	มากที่สุด
- การสร้างมูลค่าเพิ่ม/ การแปรรูป	55.56	44.44	40.00	60.00	4.50	90.00	1.02	มากที่สุด
- การส่งเสริมการเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจ เกษตร (นักธุรกิจเกษตร)	38.89	61.11	28.57	71.43	4.29	85.71	1.22	มากที่สุด
1.4 การบริหารจัดการ	88.89	11.11	42.50	57.50	4.33	89.80	1.04	มากที่สุด
- การวางแผนการ บริหารจัดการกลุ่ม (สนับสนุนการรวมกลุ่ม/ การมีส่วนร่วมทำ กิจกรรมกลุ่ม)	83.33	16.67	40.00	60.00	4.67	93.33	1.02	มากที่สุด
- การรวมกลุ่มซื้อ ปัจจัยการผลิต	77.78	22.22	50.00	50.00	4.43	88.57	1.08	มากที่สุด
- การรวมกลุ่ม จำหน่ายผลผลิต	88.89	11.11	37.50	62.50	3.89	87.50	1.02	มาก
2. การสนับสนุนปัจจัย การผลิต/วัสดุอุปกรณ์/ เครื่องจักรกล/แหล่งน้ำ	83.33	16.67	67.78	48.34	4.63	92.67	1.24	มากที่สุด

ตารางที่ 2 การดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา (ต่อ)

กิจกรรม	ได้รับ (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	การนำไปปฏิบัติ		ระดับความพึงพอใจ			
			ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ไม่ปฏิบัติ (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	ค่าการ ประเมิน
2.1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ (เมล็ดพันธุ์/พันธุ์สัตว์/พันธุ์สัตว์น้ำ/กระชังบง/บ่อพลาสติก/อาหารสำเร็จรูป/ปุ๋ย PGPR/สารชีวภัณฑ์ เป็นต้น)	83.33	16.67	53.33	46.67	4.40	88.00	1.05	มากที่สุด
2.2 เครื่องจักรกล (ยกกระดับแปลงใหญ่ 3 ล้าน/รถแทรกเตอร์/โดรน เป็นต้น)	-	100.00	-	-	-	-	-	-
2.3 แหล่งน้ำในพื้นที่กลุ่มแปลงใหญ่	-	100.00	-	-	-	-	-	-
2.4 การพัฒนาคุณภาพดินกลุ่มสินค้าพืช (ไถกลบตอซัง/ปลูกปุ๋ยพืชสด/ปูลำไย/น้ำหมัก/หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น)	66.67	33.33	50.00	50.00	4.50	90.00	1.14	มากที่สุด
2.5 การบริหารจัดการฟาร์มกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ (การบริหารจัดการฟาร์มที่ถุกวิธี/การฉีดยา/การผสมพันธุ์ เป็นต้น)	22.22	77.78	100.00	-	5.00	100.00	1.54	มากที่สุด
3. การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต	38.89	61.11	57.14	42.86	4.71	94.29	1.35	มากที่สุด
4. การติดตามและกำกับดูแลจากหน่วยงาน	94.44	5.56	47.06	52.94	4.47	89.41	1.04	มากที่สุด
5. การจัดทำแผนพัฒนาแปลง/แผนพัฒนาธุรกิจ	88.89	11.11	43.75	56.25	4.69	93.75	1.02	มากที่สุด

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 3 ผลที่เกิดขึ้น (Outcome) จากการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตัวชี้วัดตามเป้าหมาย 5 ด้าน		ผลการประเมิน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของเกษตรกรสมาชิกที่มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านต้นทุนการผลิต - ลดลง - ไม่เปลี่ยนแปลง - เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 94.44 5.56 -	ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของเกษตรกรสมาชิกที่มีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านผลผลิต - ลดลง - ไม่เปลี่ยนแปลง - เพิ่มขึ้น	- 22.22 77.78	ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่ผลิตสินค้าได้คุณภาพ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านคุณภาพ <u>สินค้าพืช</u> - ได้รับการรับรอง - ไม่ได้รับการรับรอง <u>สินค้าปศุสัตว์</u> - ได้รับการรับรอง - ไม่ได้รับการรับรอง	100.00 - - 100.00	ผ่าน ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านตลาด - นำผลผลิตทั้งหมดไปจำหน่ายกับกลุ่มแปลงใหญ่ - นำไปจำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่บางส่วน - ไม่ได้จำหน่ายให้กับกลุ่มแปลงใหญ่	16.67 33.33 50.00	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัด : ร้อยละของกลุ่มแปลงใหญ่มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่ม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60		
ด้านบริหารจัดการ การซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ - ไม่ได้ซื้อปัจจัยการผลิตจากกลุ่มแปลงใหญ่ - ซื้อจากกลุ่มแปลงใหญ่ การจำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ - ไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ - จำหน่ายผลผลิตให้กับกลุ่มแปลงใหญ่	38.89 61.11 55.56 44.44	ผ่าน ไม่ผ่าน

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.การลดต้นทุนการผลิต	4.56	91.11	0.51	มากที่สุด
2. การเพิ่มผลผลิต	4.33	86.67	0.69	มากที่สุด
3.การพัฒนาคุณภาพผลผลิต	4.72	94.44	0.46	มากที่สุด
4. การเชื่อมโยงตลาด	4.61	92.22	0.70	มากที่สุด
5. การบริหารจัดการกลุ่ม	4.89	97.78	0.32	มากที่สุด
6. ความสำเร็จจากการดำเนินการในกลุ่มแปลงใหญ่ที่ผ่านมา	4.72	94.44	0.57	มากที่สุด

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จัดการแปลง/ประธานแปลง/คณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1.ความรู้ความสามารถของผู้จัดการแปลง	4.44	88.89	0.32	มากที่สุด
2.ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม	4.17	83.33	0.38	มากที่สุด
3.การประสานความร่วมมือในหน่วยงานต่างๆ	4.50	90.00	1.03	มากที่สุด
4. การประสานการเชื่อมโยงตลาด	4.17	83.33	0.55	มากที่สุด
5. การประสานการจัดประชุม/อบรมความรู้	4.44	88.89	0.32	มากที่สุด
6.การทำงานของประธานกลุ่ม	4.72	94.44	0.24	มากที่สุด
7.การทำงานของคณะกรรมการกลุ่ม	4.44	88.89	0.32	มากที่สุด

หมายเหตุ : ค่า S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ตารางที่ 6 ความยั่งยืนของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ความยั่งยืนของโครงการฯ	ร้อยละ
1. ไม่ดำเนินการต่อ	-
2. ดำเนินการต่อ	100.00
- รูปแบบการดำเนินงาน	5.56
- เพิ่มหลักสูตรการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้	33.33
- ปัจจัยการผลิต/วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร	61.11

7) ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ

ปัญหา/อุปสรรค

- 1) เกษตรกรขาดแหล่งน้ำในการทำเกษตร
- 2) ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรขาดเงินทุนหมุนเวียน
- 3) โรคระบาด และศัตรูพืช
- 4) ช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรน้อยราย ขาดอำนาจในการต่อรอง
- 5) สภาพอากาศแปรปรวนมีผล ทำให้ผลผลิตลดลง

ข้อเสนอแนะ

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำและจัดหาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ เช่น ขุดบ่อ เจาะบาดาล หรือ จัดทำระบบน้ำหยด และระบบโซล่าเซลล์ เพื่อลดปัญหาผลผลิตเสียหายจากภัยแล้ง ในการปลูกพืชฤดูแล้ง และ ใช้ในการทำไร่นาสวนผสม เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนเกษตรกร
- 2) ควรมีเงินทุนในการทำเกษตรที่ปลอดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน เหมาะสมกับประเภทการเกษตร
- 3) ภาครัฐควรสนับสนุนด้านยารักษาโรค ควบคุมโรคระบาด และให้เกษตรกรเข้าถึงการช่วยเหลือได้ง่าย
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้ง จัดหาตลาดที่แน่นอน
- 5) เกษตรกรต้องติดตามการคาดการณ์สถานการณ์น้ำ และภูมิอากาศการหน่วยงานภาครัฐ เพื่อวางแผนการผลิต

